

til en Partisag. Det forekommer mig, at den høitagede Minister tager Ordet Parti i en foruendelig slem Betydning. Jeg troer, at i et frit Land, som vort skulde være — vi have jo rigtignok gjort et godt Tilbageffridt i den Henseende, men endnu ville vi saa gjerne kalde Danmark et frit Land — ere Partier nødvendige; der kan Partivæsenet ikke undgaaes, der kan ikke tænkes nogen Sag af sær betydelig Vigtighed, navnlig naar den møder sær betydelig Modstand, uden at der maa dannes Partier, forat bringe den igjennem. Og hvem er det, som har gjort, at denne Sag er bleven saa stærk en Partisag, som den er? Er det ikke ligesaa meget Modstanderne, som de, der arbejde for den? Da denne Sag første Gang for en Snees Aar siden bragtes paa Bane, da var den ingen Partisag, men hvad er det, som har gjort den dertil? Det var Modstanden imod den, det var den Bestræbelse, som da især viste sig saa stærk, for at give Udviklingen af vore Landbosforhold en saadan Retning, som vilde blive uheldig for det, vi kalde Bondestand i Danmark, og navnlig gjelder dette om den Bestræbelse, som viste sig i de roeskildste Stænder. Naar den ærede Minister saa siger: „ja, men det var et Tidspunkt, hvor man var nær ved at komme til en Ovreenskomst, og efter den Tid er Sagen bleven en Partisag, og derved har man gjort den Skade“, saa har den ærede Minister aldeles glemt, hvorledes Begivenhederne fulgte paa hinanden. Sagen var meget stærkt gjort til en Partisag, længe førend dette Forsøg paa en Ovreenskomst blev gjort. Førend den omtalte Landbocommissionens Nedsættelse har den ærede Minister selv heri Salen sagt, at der havde dannet sig et Parti, der havde udfoldet stor Styrke og Udholdenhed — jeg husker ikke hans Ord, men han brugte mange Ord forat vise, at dette Parti havde udvist Styrke og Udholdenhed — og at der havde dannet sig Draganer i Pressen med Hensyn til dette Spørgsmaal. Den ærede Minister maa altsaa vide, at dette Spørgsmaal var blevet en stærk Partisag, førend denne Landbocommission kom istand. Den ærede Minister siger, som allerede bemærket: „ja men det var nærved, at en Ovreenskomst var bleven sluttet“, men med Hensyn der-

til maa jeg bemærke, at de, om hvem han haabede at komme til en Ovreenskomst med, forlode ham, Noget, hvorpaa Opmærksomheden allerede er henledet af en anden Tale her i Aften. Det er altsaa dem, der førend Sagen blev til en Partisag, have udfoldet denne store Styrke, hvorved den er bleven en Partisag, som have givet den en videre Udvikling og givet denne Agitation den Styrke og Betydning, som den siden har beholdt. Med Hensyn til denne Landbocommission være det mig især tilladt at yttre, at dersom den ærede Minister havde gjort, hvad han udtalte her den 22de November 1848, nemlig forelagt Rigsdagen et Udkast til en Fæstestælsningslov, istedetfor at forelægge det for den nedsatte Landbocommission, saa troer jeg, at Ovreenskomsten var bleven sluttet, saa troer jeg, at Loven var kommen; men det er noget ganske andet at staae stærkt mod hverandre i en Commission og i en lovgivende Forsamling. Naar der er Tale om at forene sig i Rigsdagen, og Regjeringen er med En, saa veed man, at naar man opgiver det og det, kan man faae den og den Lov ud; men naar man sidder i en Commission, kan man ikke opgive Noget, fordi man ikke derved er vis paa, at Sagen vil fremmes; man stæder sig i den hele Fremtid ved for tidligt at opgive Noget. Dette er Forskjellen mellem at sidde i en Commission, hvor man kun skal afgive Betænkning, og at sidde i en lovgivende Forsamling, hvor Regjeringen er med En. Naar man da, som sagt, opgiver Noget af sit Eget, for at fremme Sagen, veed man, at ved at gjøre det er den dermed tilende. Jeg troer derfor, at een af Grundene, hvorfor Sagen er kommen paa det Standpunkt, hvorpaa den nu staaer, er den, at man valgte at nedsætte denne uheldige Landbocommission, istedetfor strax at bringe Spørgsmaalet frem for den lovgivende Forsamling.

Jeg skal ikke opholde mig ved andre Punkter, men kun bemærke, at denne Sag efter min Formening i Danmark ikke vil ophøre at være en Partisag, førend den er gennemført. Det er min Mening, at hvad man nu saa stærkt beklager sig over, det fremkalder man mere og mere, naar Regjeringen stiller sig saaledes til Sagen, som vi høre, at den nu gjør; og